

**РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ
В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОТРИМАННЯ ЛІЦЕНЗІЙНИХ УМОВ
СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Павло Ігорович ДМИТРЕНКО,

*аспірант відділу аспірантури
(ад'юнктури) і докторантури
Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Ефективне функціонування суб'єктів господарювання є важливою умовою економічного зростання та забезпечення стабільності суспільних відносин. Для цього необхідним є дотримання встановлених державою правил та норм, зокрема ліцензійних умов, що регулюють діяльність у певних галузях. Адміністративний контроль виступає ключовим інструментом забезпечення виконання цих умов, спрямовуючи господарську діяльність у правове русло.

Адміністративний контроль є невід'ємною складовою державного управління, що виконує функцію нагляду за діяльністю суб'єктів господарювання з метою забезпечення дотримання ними встановлених норм і правил. У сфері ліцензування цей контроль набуває особливого значення, адже ліцензійні умови визначають стандарти діяльності, які мають дотримуватися суб'єкти, залучені до регульованих видів господарювання. Основна мета адміністративного контролю полягає в забезпеченні відповідності діяльності підприємств законодавчим вимогам, що, у свою чергу, сприяє безпечному та прозорому веденню бізнесу. Правові засади адміністративного контролю в Україні базуються на чинних нормативно-правових актах, таких як Закон України "Про ліцензування видів господарської діяльності". Цей закон визначає перелік видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, а також окреслює порядок отримання ліцензій і виконання ліцензійних умов[1]. Сфера застосування адміністративного контролю охоплює такі галузі, як медицина, освіта, транспорт, енергетика та інші стратегічно важливі напрями, де необхідність дотримання чітких стандартів є критичною для суспільства.

Адміністративний контроль виконує низку важливих функцій. Перш за все, це перевірка відповідності діяльності суб'єктів господарювання встановленим ліцензійним умовам. Виявлення порушень дозволяє вжити заходів щодо їх усунення, що мінімізує можливі негативні наслідки для споживачів і суспільства в цілому. Додатково адміністративний контроль виконує превентивну роль, запобігаючи виникненню порушень шляхом інформування суб'єктів про вимоги законодавства та проведення консультаційної роботи. Іншою важливою функцією адміністративного контролю є підвищення прозорості господарської діяльності. Регулярні

перевірки та аналіз звітності дозволяють виявляти слабкі місця в системах управління підприємствами та сприяють запровадженню більш ефективних і чесних практик[2]. У такий спосіб адміністративний контроль виступає своєрідним інструментом гармонізації відносин між державою та бізнесом, забезпечуючи баланс між свободою підприємницької діяльності та необхідністю дотримання правових норм.

На наше переконання, адміністративний контроль у сфері дотримання ліцензійних умов є комплексним механізмом, спрямованим на досягнення загального блага. Його впровадження сприяє створенню передбачуваного та стабільного бізнес-середовища, в якому кожен суб'єкт діє відповідно до законодавчих вимог, зберігаючи при цьому високий рівень відповідальності перед суспільством.

Адміністративний контроль базується на використанні різноманітних інструментів і методів, що забезпечують ефективний моніторинг дотримання ліцензійних умов суб'єктами господарювання. Ключовим компонентом цього процесу є перевірки, які можуть бути плановими або позаплановими. Планові перевірки проводяться відповідно до заздалегідь розробленого графіка, що дозволяє систематично контролювати діяльність підприємств. Позапланові перевірки, своєю чергою, здійснюються в разі надходження скарг, інформації про можливі порушення або у разі виникнення загрози суспільним інтересам[3]. Такий підхід спрямований на забезпечення оперативного реагування на можливі ризики. Моніторинг та аналіз звітності також є важливими інструментами адміністративного контролю. Суб'єкти господарювання, які отримали ліцензії, зобов'язані надавати звіти про свою діяльність, що дозволяє державним органам отримувати актуальну інформацію безпосередньо від самих підприємств. Завдяки аналізу поданої документації можна виявити ознаки порушень, що мінімізує необхідність проведення виїзних перевірок і знижує адміністративне навантаження на бізнес.

Важливим аспектом є застосування адміністративних санкцій у разі порушення ліцензійних умов. Ці санкції можуть включати накладення штрафів, тимчасове призупинення діяльності або відкликання ліцензії. Використання таких заходів є ефективним інструментом впливу на порушників, стимулюючи їх до приведення своєї діяльності у відповідність до вимог законодавства. Крім того, санкції виконують профілактичну функцію, попереджаючи потенційні порушення шляхом демонстрації невідворотності відповідальності[4]. Особливу увагу слід приділити інформуванню та консультуванню суб'єктів господарювання. Надання рекомендацій і роз'яснень допомагає підприємствам уникати порушень завдяки підвищенню рівня обізнаності щодо ліцензійних умов. Такий підхід дозволяє зосередити контроль не лише на каральних заходах, але й на профілактиці, сприяючи розвитку партнерських відносин між державними органами та бізнесом. Цифровізація є сучасним трендом у сфері адміністративного контролю, що дозволяє значно підвищити його ефективність. Використання електронних

реєстрів ліцензій, автоматизація процесів перевірок і моніторинг даних у реальному часі знижують витрати часу та ресурсів як для державних органів, так і для підприємств. Додатково цифровізація зменшує ризики корупційних проявів, забезпечуючи прозорість і доступність інформації для всіх зацікавлених сторін[5].

Сучасні методи адміністративного контролю забезпечують багатофункціональність і гнучкість у регулюванні господарської діяльності. Вони спрямовані на створення ефективного механізму забезпечення дотримання ліцензійних умов, який одночасно сприяє розвитку підприємництва та захисту суспільних інтересів.

Розглянувши вищевикладене можемо зробити висновок, що адміністративний контроль відіграє ключову роль у забезпеченні дотримання ліцензійних умов суб'єктами господарювання. Його значення полягає не лише у виявленні та припиненні порушень, але й у сприянні розвитку прозорого й відповідального бізнес-середовища. Використання сучасних інструментів контролю, таких як цифровізація й автоматизація, дозволяє значно підвищити ефективність цього процесу. Водночас важливим є вдосконалення законодавчої бази та посилення координації між контролюючими органами для забезпечення максимальної результативності адміністративного впливу. Адміністративний контроль є необхідною умовою сталого розвитку господарської діяльності, сприяючи дотриманню принципів законності, чесності та відповідальності.

Список використаних джерел

1. Волощук, А. М. Адміністративний контроль у системі забезпечення правопорядку в сфері ліцензування господарської діяльності. *Актуальні проблеми державного управління: матеріали наук.-практ. конференції*. Київ: НАДУ, 2020. С. 125–130.
2. Гавриш, О. В. Ліцензування як елемент адміністративного регулювання підприємницької діяльності. *Правові засади державного контролю в Україні: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конференції*. Харків: ХНУВС, 2021. С. 87–91.
3. Дроботов, В. І. Сутність адміністративного контролю та його місце в системі державного управління. *Адміністративне право і процес в сучасних умовах: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару*. Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2022. С. 45–50.
4. Кравчук, І. П. Ефективність адміністративного контролю за дотриманням ліцензійних умов у сфері медицини. *Актуальні питання публічного управління: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції*. Львів: ЛРЦУ НАДУ, 2023. С. 73–78.
5. Токаренко, М. С. Цифровізація адміністративного контролю як інструмент боротьби з корупцією у сфері ліцензування. *Сучасні проблеми адміністративного права: матеріали міжнар. наук.-практ. семінару*. Дніпро: ДДУВС, 2023. С. 112–118.